

Laatste woord over UMTS nog niet gezegd

Uit onlangs gepubliceerd Zwitsers onderzoek zou blijken dat er 'geen enkel effect' is van kortstondige blootstelling aan UMTS-velden op de gezondheid. Dit is voor staatssecretaris Van Geel aanleiding om te concluderen dat er geen beletsel meer is om door te gaan met de plaatsing van UMTS-masten in diverse gemeentes. Andere instanties, zoals de stichting StopUMTS, bestrijden deze mening. Een overzicht van de laatste stand van zaken.

Suzanne de Werd

Op 6 juni jl. werd in Den Haag de zogenoemde Cofam-II studie gepresenteerd. Een team van Zwitserse onderzoekers onder leiding van dr. Peter Achermann heeft onderzoek gedaan naar het effect van kortdurende blootstelling aan UMTS-straling op het welbevinden (hoofdpijn, moeheid, duizeligheid) en de cognitieve functies (reactiesnelheid, kortetermijngeheugen) van proefpersonen. Uit eerder onderzoek in 2003 (Cofam-I, uitgevoerd door TNO), was gebleken dat straling van UMTS-masten mogelijk effect zou kunnen hebben op

het welbevinden. Naar aanleiding van dit onderzoek hadden een zeventigtal gemeentes besloten de plaatsing van UMTS-masten op te schorten totdat er meer duidelijkheid zou komen over de precieze gezondheidseffecten op de bevolking. Dat was voor Van Geel mede aanleiding om nieuw, uitgebreid onderzoek te vragen. Het Cofam-II onderzoek is voor staatssecretaris van Geel (VROM) aanleiding te concluderen dat de plaatsing van UMTS-masten gewoon doorgang kan vinden.

Staatssecretaris Van Geel (VROM)

Het onderzoek

Het onderzoek (Cofam staat voor Cognitive Functions and Mobiles) richtte zich op de gevolgen van straling voor de burgerbevolking (bewoners en kantoorpersoneel). De conclusies van dit onderzoek zijn dus niet van toepassing op de beroepsbevolking (werknemers aan antennes en werknemers die in de directe nabijheid van de antennes moeten werken, zoals dakdekkers en glazenwassers). Voor hen gelden speciale werkvoorschriften (zie hiervoor het artikel 'Veilig werken in de buurt van antennes' in *Roofs* 6-2006). 117 proefpersonen namen deel aan het onderzoek. 33 daarvan waren mensen die zichzelf beschouwen als gevoelig voor straling van antennes. Allen werden in een testruimte 45 minuten lang blootgesteld aan straling van ofwel nul Volt per meter (V/m), of 1,0 V/m of 10,0 V/m. Voor en na iedere blootstelling werd een vragenlijst naar het welbevinden op dat moment ingevuld. Daarnaast werd de proefpersonen gevraagd aan welke straling zij dachten blootgesteld te zijn geweest (0, 1 of 10 V/m) en moesten zij cognitieve tests uitvoeren om hun reactiesnelheid en kortetermijngeheugen te meten. Uit de resultaten bleek geen enkel verband tussen blootstelling aan straling en welbevinden/cognitieve vermogens. Wel meldde de elektogevoelige groep meer klachten dan de niet-elektrogevoelige groep, maar dit was niet te relateren aan het stralingsniveau waaraan men was blootgesteld.

Het onderzoek richtte zich enkel op de samenhang tussen kortstondige blootstelling en een directe vermindering van het welbevinden of de cognitieve vermogens. Uit de resultaten kunnen geen conclusies worden getrokken over gezondheidsrisico's als gevolg van het gebruik van UMTS-mobieltjes of als gevolg van langdurige, chronische blootstelling door UMTS-basisstations. Het onderzoek is verricht in opdracht van de door de Zwitserse overheid erkende Stichting voor onderzoek naar Mobile Communicatie FSM (Forschungsstiftung Mobilkommunikation). De geldstromen die het onderzoek hebben gefinancierd komen van telecomproviders (40%) en de Zwitserse (37%) en Nederlandse (23%) overheid.

Reacties

De reacties op het onderzoek en de houding van de staatssecretaris zijn fel: de stichting StopUMTS noemt de conclusies van Van Geel 'zeer voorbarig en onte-recht'. In het onderzoek is namelijk slechts onderzocht of er acute klachten ontstaan tijdens een blootstellingsduur van 45 minuten. Over de langetermijneffecten van continue blootstelling valt daardoor niets te zeggen. Dit kan alleen door grootschalig epidemiologisch onderzoek te verrichten. Uit acht eerder verrichte epidemiologische studies bleek telkens wel dat mensen die in de omgeving van zendmasten wonen statistisch significant meer gezondheidsklachten hebben (o.a. hoofdpijn, vermoeidheid, verhoogde kans op kanker) dan anderen. De stichting verwijst naar de inmiddels bewezen schadelijkheid van asbest en roken, die ook pas bewezen kon worden na decennialang epidemiologisch onderzoek. Op haar site publiceert de stichting nog diverse andere kanttekeningen bij het Zwitserse onderzoek. Zo werd niet een echt UMTS-sig-naal gebruikt, maar slechts een daarop lijkend sig-naal dat slechts 10% van zijn zendcapaciteit benutte. Ook bij de onafhankelijkheid van het onderzoek stelt StopUMTS vraagtekens: het onderzoek is namelijk voor 40% gefinancierd met geld dat afkomstig is uit de telecomindustrie.

Ook andere instanties hebben terughoudend gereageerd. Diverse gemeentes hebben reeds te kennen gegeven hun bouwverboden voor de plaatsing van UMTS-masten niet op te heffen. Medisch milieukundigen van alle 36 GGD's in Nederland ondersteunen de kritiek op de plaatsingsprocedure van zendmasten. De GGD's stellen in een provocerend standpunt dat pas tot plaatsing zou mogen worden overgegaan na uitdrukkelijke instemming van alle omwonenden. Naast de vermeende gezondheidsrisico's moet namelijk ook de bezorgdheid van omwonenden serieus genomen worden, zo vinden zij.

Investeringsen

Ook Van Geel is zich ervan bewust dat met dit onderzoek het laatste woord nog niet is gezegd. Daarom wordt er de komende jaren flink geïnvesteerd in onderzoek. De Rijksoverheid gaat onder coördinatie van VROM een breed onderzoeksprogramma opzetten rond elektromagnetische velden en gezondheid. Niet omdat er reden is voor zorg, maar om een brede expertise te ontwikkelen en een vinger aan de pols te houden bij nieuwe ontwikkelingen. Verder komt er een wetenschappelijk kennisplatform waar burgers, overheden en het bedrijfsleven zich tot kunnen wenden voor vragen: kennisplatform Elektromagnetische Velden. RIVM en Gezondheidsraad ontkennen gezondheidsklachten niet, maar stellen dat deze niet worden veroorzaakt door elektromagnetische velden van antennes.

Natuurlijk is het logisch dat de staatssecretaris het positieve resultaat van dit onderzoek (geen gezondheidsschade bij kortdurende blootstelling) wil benadrukken. De conclusie dat UMTS-masten ook op langere termijn geen schadelijke effecten heeft, kan echter nog lang niet worden getrokken. ■

Voor meer informatie, zie:

www.vrom.nl/antennes

www.stopumts.nl

